

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

SPRENDIMAS

DĖL D.U. IR „BTA INSURANCE COMPANY“ SE GINČO NAGRINĖJIMO

2017 m. liepos 20 d. Nr. 242-303

Vilnius

Lietuvos bankas gavo D.U. (D. U.) (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo pareiškėjas prašo išnagrinėti ginčą, kilusį tarp jo ir „BTA Insurance Company“ SE, veikiančios per Lietuvoje įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) dėl draudiko atsisakymo mokėti draudimo išmoką.

N u s t a t y t a:

2017 m. vasario 12 d. eismo įvykio metu buvo apgadinta pareiškėjui priklausanti transporto priemonė „AudiA4“, valst. Nr. (*duomenys neskelbtini*).

2017 m. vasario 13 d. pareiškėjas telefonu kreipėsi į draudiką, kuris eismo įvykio metu buvo apdraudęs kitos 2017 m. vasario 12 d. eismo įvykyje dalyvavusios transporto priemonės „Toyota Prius“, valst. Nr. (*duomenys neskelbtini*), valdytojo civilinę atsakomybę transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu. Pranešdamas apie eismo įvykį, pareiškėjas nurodė, kad dėl 2017 m. vasario 12 d. eismo įvykio kreipėsi į policiją, o transporto priemonės „Toyota Prius“ valdytojas dėl šio įvykio neprisiima atsakomybės.

Atsižvelgdamas į pareiškėjo telefonu nurodytą informaciją, draudikas 2017 m. vasario 14 d. išsiuntė Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Vilniaus apskrities Vyriausiojo policijos komisariato Kelių policijos valdybai paklausimą ir paprašė suteikti informaciją dėl 2017 m. vasario 12 d. eismo įvykio aplinkybių, nustatyto įvykį sukėlusio asmens ir jo pozicijos dėl savo atsakomybės.

Pareiškėjas draudikui el. paštu pateikė Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Vilniaus apskrities Vyriausiojo policijos komisariato Kelių policijos valdybos 2017 m. kovo 1 d. nutarimą „Dėl administracinio nusižengimo bylos teisenos Nr. (*duomenys neskelbtini*) nutraukimo“ (toliau – Nutarimas), kuriame konstatuota, kad, esant abiejų eismo įvykyje dalyvavusių transporto priemonių valdytojų parodymų esminiams prieštaravimams ir nesant galimybės šių prieštaravimų pašalinti surinktų įrodymų visuma, kartu nėra galimybės nustatyti, kuris iš transporto priemonių valdytojų pažeidė Kelių eismo taisyklių reikalavimus, taigi, kuris iš vairuotojų turėtų būti laikomas atsakingu dėl 2017 m. vasario 12 d. eismo įvykio.

Remdamasis Nutarimu ir jame konstatuotomis aplinkybėmis, draudikas priėmė sprendimą atsisakyti mokėti draudimo išmoką ir apie šį sprendimą 2017 m. kovo 14 d. raštu Nr. (*duomenys neskelbtini*) informavo pareiškėją.

Vilniaus miesto apylinkės teismas 2017 m. balandžio 28 d. nutartimi (toliau – Nutartis) atmetė pareiškėjo skundą dėl Nutarimo panaikinimo ir pritarė Nutarimo išvadai, kad, nesant galimybės nustatyti, kuris vairuotojas pažeidė Kelių eismo taisykles, ir nesant objektyvių įrodymų, pagrindžiančių ar paneigiančių kurio nors iš vairuotojų kaltę, nėra pagrindo kurio nors transporto priemonės valdytojo parodymus dėl eismo įvykio aplinkybių ir atsakingo už jį asmens vertinti kaip teisingesnius.

Pareiškėjas nesutinka su draudiko sprendimu. Kreipimesi Lietuvos bankui pareiškėjas teigia, kad Nutarime nebuvo konstatuota nei transporto priemonės „Toyota Prius“, nei pareiškėjo kaltės dėl 2017 m. vasario 12 d. eismo įvykio. Pareiškėjas nurodo, kad, pagal Lietuvos Respublikos

transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymo (toliau – TPVCAPD įstatymas) 19 straipsnio 5 dalies nuostatas, draudimo išmoka mokama, kai yra nustatytas draudžiamojo įvykio faktas ir žalos dydis, jei teisės aktų nustatytais atvejais apie eismo įvykį buvo pranešta policijai, o nukentėjęs trečiasis asmuo pateikė atsakingam draudikui turimus eismo įvykio ir žalos įrodymus, laikėsi draudiko nurodymų, kai jie buvo duoti, leido draudikui susipažinti su dokumentais, galinčiais įrodyti padarytos žalos aplinkybes, faktą ir dydį, taip pat suteikė galimybę ištirti per eismo įvykį padarytos žalos priežastis ir nustatyti jos dydį. Pareiškėjas mano, kad nagrinėjamu atveju yra TPVCAPD įstatyme numatytas pagrindas draudikui išmokėti draudimo išmoką pareiškėjui. Be to, pareiškėjo vertinimu, tarp šalių kilusio ginčo aplinkybės taip pat nesudaro pagrindo draudikui remtis TPVCAPD įstatymo 21 straipsnyje nurodytomis išimtimis, kai draudikas yra atleidžiamas nuo draudimo išmokos mokėjimo. Pareiškėjas atkreipia dėmesį ir į Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.270 straipsnį, pagal kurio 4 ir 5 dalis tais atvejais, kai žala trečiajam asmeniui padaryta dėl kelių didesnio pavojaus šaltinių sąveikos, tai šių didesnio pavojaus šaltinių valdytojai atsako solidariai. Didesnio pavojaus šaltinių valdytojams dėl šių šaltinių sąveikos padaryta žala atlyginama bendrais pagrindais. Remdamasis minėtomis Civilinio kodekso nuostatomis, pareiškėjas prašo įpareigoti draudiką atlyginti pareiškėjo 2017 m. vasario 12 d. eismo įvykio metu patirtą žalą.

Draudikas nesutinka su pareiškėjo reikalavimu ir atsiliepime Lietuvos bankui nurodo, kad, pagal TPVCAPD įstatymo nuostatas, draudikas nukentėjusiam trečiajam asmeniui moka draudimo išmoką tik tuo atveju, jeigu apdraustos transporto priemonės valdytojui kyla civilinė atsakomybė. Draudikas pabrėžia, kad, pagal TPVCAPD įstatymo nuostatas, draudikas, nustatydamas atsakingą dėl eismo įvykio asmenį, yra įpareigotas vadovautis eismo įvykio deklaracija arba kompetentingų institucijų išduotais dokumentais. Nagrinėjamu atveju draudikas, remdamasis kompetentingos institucijos Nutarime konstatuota aplinkybe, kad nėra galimybės nustatyti atsakingo dėl 2017 m. vasario 12 d. eismo įvykio asmens, taip pat neturi teisinio pagrindo mokėti draudimo išmokos, nes nėra nustatyta, kad draudiko apdraustas transporto priemonės valdytojas būtų pažeidęs Kelių eismo taisyklių reikalavimus ir tai būtų lėmę eismo įvykio kilimą. Draudikas teigia, kad, kompetentingoms institucijoms nenustačius eismo įvykio dalyvių kaltės, draudikas savarankiškai priimti sprendimo dėl civilinės atsakomybės taikymo neturi teisinio pagrindo, nes, nesant eismo įvykio dalyvių sutarimo ir esant esminiams įvykio dalyvių bei liudytojų nurodytų aplinkybių prieštaravimams, dėl kurių kompetentingos institucijos neturi galimybės nustatyti kalto asmens, kaltę turi nustatyti teismas. Atsižvelgiant į tai, draudiko vertinimu, manydamas, kad dėl 2017 m. vasario 12 d. eismo įvykio yra atsakingas kitos transporto priemonės valdytojas, pareiškėjas turi teisę dėl žalos atlyginimo kreiptis į teismą civilinio proceso tvarka. Vadovaudamasis atsiliepime nurodytais argumentais ir atsižvelgdamas į tai, kad nebuvo nustatytos draudiko apdrausto transporto priemonės valdytojo kaltės dėl 2017 m. vasario 12 d. eismo įvykio, draudikas mano, kad jo sprendimas nemokėti draudimo išmokos yra teisėtas ir pagrįstas, todėl prašo pareiškėjo reikalavimą atmesti.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 (2016 m. sausio 28 d. redakcija), 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Įvertinus šalių pateiktus dokumentus ir paaiškinimus, darytina išvada, kad ginčas tarp šalių kilo dėl draudiko sprendimo atsakyti mokėti draudimo išmoką, nenustačius atsakingo už 2017 m. vasario 12 d. eismo įvykį transporto priemonės valdytojo.

Sprendžiant dėl pareiškėjo draudiko atžvilgiu keliamo reikalavimo atlyginti eismo įvykio metu padarytą žalą, remiantis bendraisiais žalos atlyginimo pagrindais, įtvirtintais Civiliniame kodekse, pagrįstumą, visų pirma pažymėtina tai, kad, kaip savo praktikoje yra nurodęs kasacinis

teismas, aiškindamas TPVCAPD įstatymo nuostatas, įvykus draudžiamajam įvykiui, dėl kurio transporto priemonės valdytojui atsiranda civilinė atsakomybė, draudiko kaip skolininko statusas grindžiamas ne civilinės deliktinės atsakomybės teisiniais santykiais, o sutartiniais privalomojo civilinės atsakomybės draudimo santykiais. Draudiko pareiga išmokėti draudimo išmoką nukentėjusiajam reiškia sutartinių įsipareigojimų, kylančių iš privalomai sudarytos civilinės atsakomybės draudimo sutarties, vykdymą. Draudiko ir nukentėjusio asmens santykių pagrindas yra TPVCAPD sutarties, sudarytos trečiojo asmens – nukentėjusiojo – naudai, vykdymas, todėl draudiko civilinė atsakomybė gali atsirasti tik dėl sutarties neįvykdymo ar netinkamo vykdymo (išmoka neišmokama, išmokėta pažeidžiant įstatyme ir (ar) sutartyje nustatytus terminus arba išmokėta ne visa pagal sutartį priklausanti draudimo išmoka ir pan.).

Remiantis pareiškėjo kreipimesi dėstomais argumentais, darytina išvada, kad pareiškėjas neginčija Nutarime ir Nutartyje konstatuotos aplinkybės, kad nėra nustatytos draudiko apdraustos transporto priemonės „Toyota Prius“ valdytojo kaltės dėl 2017 m. vasario 12 d. eismo įvykio, tačiau mano, kad tokia aplinkybė nesudaro teisėto pagrindo draudikui atsisakyti mokėti draudimo išmoką. Pareiškėjo nuomone, pagal TPVCAPD įstatymą, draudiko pareigai mokėti draudimo išmoką atsirasti pakanka konstatuoti draudžiamąjį įvykį faktą ir žalos dydį, teisės aktų nustatytais atvejais apie eismo įvykį pranešti policijai, atsakingam draudikui pateikti turimus eismo įvykio ir žalos įrodymus, taip pat laikytis siekiančio ištirti per eismo įvykį padarytos žalos priežastis ir nustatyti jos dydį draudiko nurodymų. Atsižvelgiant į tai vis dėlto, būtina pažymėti, kad, pagal TPVCAPD įstatymo 3 straipsnio 2 dalį, privalomojo draudimo sutartimi apdraudžiama draudimo sutartyje arba (ir) transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo liudijime nurodytą transporto priemonę naudojančių valdytojų civilinė atsakomybė dėl žalos padarymo. Įvykus draudžiamajam eismo įvykiui, draudikas įpareigojamas išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią nukentėjusio trečiojo asmens nuostolius, kurie buvo padaryti būtent draudiko transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu apdrausta transporto priemonė. *Vadovaudamasis TPVCAPD įstatymo 16 straipsnio 1 dalimi, draudikas moka draudimo išmoką tik tuo atveju, jei transporto priemonės valdytojui dėl padarytos žalos nukentėjusiam asmeniui atsiranda civilinė atsakomybė.* TPVCAPD 16 straipsnio 2 dalyje taip pat numatyta, kad atsakingas draudikas moka išmoką nukentėjusiam trečiajam asmeniui, kai transporto priemonės valdytojui atsirado civilinė atsakomybė dėl žalos padarymo naudojant apdraustą transporto priemonę.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, formuodamas praktiką dėl pirmiau minėtų teisės normų aiškinimo ir taikymo, yra pažymėjęs, kad transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo tikslas – garantuoti dėl šiuo draudimu apdraustos transporto priemonės poveikio eismo įvykio metu nukentėjusių ir patyrusių žalą trečiųjų asmenų nuostolių atlyginimą įstatyme ir sutartyje nustatytos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo suma, taip pat užtikrinti transporto priemonę naudojančių valdytojų turtinius interesus, susijusius su civiline atsakomybe, kilusia naudojant šiuo draudimu apdraustą transporto priemonę. Transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sistemos esmė yra ta, jog, esant apdraustai atsakingo už žalos padarymą asmens civilinei atsakomybei, nukentėjusysis įgyja tiesioginio reikalavimo teisę draudikui. Civilinės atsakomybės draudimo atveju draudimo išmokos mokėjimo sąlyga yra *draudėjo (valdytojo) pareigos atlyginti žalą (nuostolius) atsiradimas* (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. balandžio 11 d. nutartis byloje Nr. 3K-7-115/2006; 2009 m. rugsėjo 30 d. nutartis byloje Nr. 3K-3-382/2009).

Vadinasi, remiantis pirmiau analizuotomis TPVCAPD įstatymo nuostatomis ir jas aiškinančia Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktika, pareiga draudikui atlyginti eismo įvykio metu nukentėjusiam trečiajam asmeniui padarytą žalą (mokėti draudimo išmoką) atsiranda tik tuomet, jei draudiko apdraustam transporto priemonės valdytojui dėl nukentėjusiam trečiajam asmeniui padarytos žalos kyla civilinė atsakomybė.

TPVCAPD įstatymo 15 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad turtui padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas, vadovaudamasis įgaliotų asmenų ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis

ir dokumentais, įrodančiais padarytos žalos aplinkybes, faktą ir dydį. Vadovaujantis minėta TPVCAPD įstatymo nuostata, nustatant eismo įvykio aplinkybes ir kaltininko atsakomybę, turi būti vadovujamasi eismo įvykio dalyvių pasirašyta eismo įvykio deklaracija ar kitu eismo įvykio dalyvių pasirašytu dokumentu apie įvykio aplinkybes arba kompetentingų institucijų išduotais dokumentais apie eismo įvykio aplinkybes.

Nagrinėjamu atveju, esant eismo įvykio dalyvių prieštaravimams dėl eismo įvykio aplinkybių ir atsakingo už eismo įvykį asmens, o kompetentingoms institucijoms – Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Vilniaus apskrities Vyriausiojo policijos komisariato Kelių policijos valdybai ir Vilniaus miesto apylinkės teismui, konstatavus, kad nėra galimybės nustatyti, kuris iš transporto priemonių valdytojų – transporto priemonės „Toyota Prius“ valdytojas ar pareiškėjas, pažeidė Kelių eismo taisyklių reikalavimus, taigi nenustačius, kad už 2017 m. vasario 12 d. eismo įvykį yra atsakingas draudiko apdraustos transporto priemonės „Toyota Prius“ valdytojas, pagal pirmiau minėtas TPVCAPD įstatymo nuostatas ir jas aiškinančią kasacinio teismo praktiką, draudikas neturi teisinio pagrindo pagal draudiko ir transporto priemonės „Toyota Prius“ valdytojo sudarytą transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutartį mokėti draudimo išmokos pareiškėjui.

Vertinant pareiškėjo kreipimesi nurodytą teiginį, kad šalių ginčo aplinkybės nesudaro pagrindo draudikui remtis TPVCAPD įstatymo 21 straipsnyje nurodytomis išimtimis, papildomai pažymėtina, kad draudikas nagrinėjamu nesiremia pirmiau minėtame TPVCAPD įstatymo straipsnyje nurodytomis išimtimis, numatančiomis atvejus, kai draudikas atleidžiamas nuo draudimo išmokos mokėjimo, esant TPVCAPD įstatyme ir transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutartyje numatytam pagrindui mokėti draudimo išmoką (žala padaryta draudiko transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu apdrausta transporto priemone, o transporto priemonės valdytojui dėl padarytos žalos nukentėjusiam asmeniui atsiranda civilinė atsakomybė). Kaip jau buvo konstatuota pirmiau, draudikas priėmė sprendimą atsisakyti mokėti draudimo išmoką, pagrįstai nustatęs, kad nėra TPVCAPD įstatyme ir TPVCAPD sutartyje įtvirtintų sąlygų draudimo išmokai mokėti.

Atsižvelgiant į tai, kas nurodyta pirmiau, darytina išvada, kad pareiškėjo kreipimesi nurodytas reikalavimas įpareigoti draudiką atlyginti pareiškėjo 2017 m. vasario 12 d. eismo įvykio metu patirtą žalą, remiantis bendraisiais žalos atlyginimo pagrindais, įtvirtintais Civiliniame kodekse, yra nepagrįstas, todėl atmestinas.

Konstatavus pirmiau minėtą aplinkybę, kartu pažymėtina ir tai, kad, kaip nurodė Vilniaus apylinkės teismas Nutartyje, jeigu pareiškėjas mano, kad 2017 m. vasario 12 d. eismo įvykis įvyko dėl kito eismo įvykio dalyvio kaltės, jis dėl žalos atlyginimo iš atitinkamo asmens turi teisę kreiptis į bendrosios kompetencijos teismą Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo D.U. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.